

Vård- och omsorgsförvaltningen
Heléne Karlsson
Epost: helene.karlsson@vasteras.se

Kopia till

Nämnden för personer med funktionsnedsättning

Tjänsteutlåtande - Utredning om möjlighet att erbjudas rabatterade månadskort inom busstrafiken

Förslag till beslut

Nämnden för personer med funktionsnedsättning tar del av rapporten daterad den 29 augusti 2022 och uppdraget avslutas.

Ärendebeskrivning

Den 24 augusti 2022 §205 gav nämnden för personer med funktionsnedsättning vård- och omsorgsförvaltningen i uppdrag att utreda möjligheten för personer som deltar i daglig verksamhet eller sysselsättning att erbjudas rabatterade månadskort i busstrafiken.

Uppdraget var på initiativ av Johan Henriksson (M), Thomas Frisk (M) och Elin Granqvist (KD) som till nämnden för personer med funktionsnedsättning den 21 juni 2022 §194 anmälde ett nämndinitiativ om att utreda möjligheten för personer som deltar i daglig verksamhet eller sysselsättning att erbjudas rabatterade månadskort i busstrafiken.

Vård- och omsorgsförvaltningen redogör i rapporten daterad den 29 augusti 2022 för hur de ekonomiska förutsättningarna ser ut för målgruppen. Tekniska nämnden och region Västmanland har ansvar för resor inom kollektivtrafik och särskild kollektivtrafik (färdtjänst).

Försäkringskassan ansvarar för socialförsäkringssystemet och erbjuder ett förmånsintyg till de försäkrade, som kan ge rätt till rabatter som kan berättiga till seniorpriser inom olika verksamheter. Utifrån det ekonomiska ansvaret bör nämnden göra avvägningar i relation till övriga ansvarområden inför ett eventuellt införande av rabatterade busskort.

Vård- och omsorgsförvaltningen har till nämnden för personer med funktionsnedsättning lämnat följande förslag till beslut:

Nämnden för personer med funktionsnedsättning tar del av rapporten och daterad den 29 augusti 2022 och uppdraget avslutas.

Vård och omsorgsförvaltningen
Helene Karlsson
Epost: helene.karlsson@vasteras.se

Nämnden för personer med funktionsnedsättning

Utredning om möjlighet att erbjudas rabatterade månadskort inom busstrafiken

På sammanträdet för nämnden för personer med funktionsnedsättning den 21 juni 2022 lämnade Johan Henriksson (M), Thomas Frisk (M) och Elin Granqvist (KD) ett nämndinitiativ.

Vård- och omsorgsförvaltningen ges efter beslut av nämndinitiativ i uppdrag att utreda möjligheten för nämnden att erbjuda rabatterade månadskort till deltagare inom daglig verksamhet och sysselsättning psykiatri.

Nämndinitiativets lydelse

Habiliteringsersättning betalas ut till personer med funktionsnedsättning som deltar i daglig verksamhet. Ersättningen uppgår till 48 kronor per dag för heltid, exklusive tillfälliga statsbidrag. Det är väldigt bra att nämnden väljer att betala ut den frivilliga habiliteringsersättningen då det är viktigt att de som utför ett arbete också ska ersättas för det. Det blir också roligare och mer motiverande att gå till sin verksamhet när man får en ersättning för tiden och kraften man lägger ned samtidigt som man får fylla sina dagar med något värdefullt. Problemet med den låga ersättningen (ersättningsnivåerna är en annan viktig fråga) är att de personer som behöver ta sig flera kilometer till sin dagliga verksamhet betalar mer pengar på att ta bussen dit och hem än vad de får ut av dagen. En vuxenbiljett kostar i dagsläget 29 kronor och det innebär 58 kronor per dag tur och retur. Dessa personer går alltså back 10 kronor varje dag för att gå på daglig verksamhet. Det är inte rimligt. För de som går i sysselsättning enligt SoL och inte erhåller habiliteringsersättning ser vardagen ännu mindre lönsam ut. Det rimliga vore om vi lät personer som deltar i daglig verksamhet eller sysselsättning att få åka stadsbuss till samma rabatterade pris som ungdomar och seniorer.

Utredning av nämndinitiativet

Syftet med habiliteringsersättningen har historiskt varit för att uppmuntra och stimulera till deltagande inom daglig verksamhet och även utgöra en kompensation för kostnader som uppstår för exempelvis resor till daglig verksamhet eller för måltidskostnad. Habiliteringsersättningen är inte den huvudsakliga inkomsten för försörjningen inom målgruppen.

Ett statsbidrag för höjd habiliteringsersättning utges under året vilket ger möjlighet att fördubbla habiliteringsersättningen under 9 månader av året. Statsbidraget har utbetalats varje år sedan 2018, och utges 2022 för femte året i rad.

Avseende den habiliteringsersättning som betalas ut till deltagare inom daglig verksamhet är det totala beloppet 96 kronor per dag, för den som deltar på heltid. 48 kronor utgör ordinarie habiliteringsersättning, och 48 kronor utgörs av statsbidraget. Det motsvarar en summa på 1920 kronor, skattefritt, för en månad med 20 arbetsdagar.

För de som deltar på deltid inom daglig verksamhet är den ordinarie habiliteringsersättningen 34 kronor per dag, och 34 kronor i statsbidrag. Det motsvarar en summa på 1360 kronor, skattefritt, för en månad med 20 arbetsdagar.

Inom sysselsättning psykiatri betalas från januari 2022 en motivationesersättning med 34 kronor per dag. Det motsvarar en summa på 680 kronor, skattefritt, för en månad med 20 arbetsdagar. Det är få deltagare som deltar alla dagar en arbetsvecka. Sysselsättning psykiatri erhåller inte statsbidrag.

De flesta inom målgruppen för daglig verksamhet och sysselsättning psykiatri har sin försörjning inom socialförsäkringssystemet genom Försäkringskassan, i form av aktivitetsersättning eller varaktig sjukersättning.

För 2022 är den lägsta ersättningsnivån nu mellan 9 982 kronor och 11 190 kronor per månad, beroende på ålder. Se tabell nedan. Bostadstillägget (bostadskostnadstaket) för personer med aktivitets- och sjukersättning höjdes den 1 januari 2022 från 5600 kronor per månad till 7500 kronor per månad för den som är ensamstående.

Garantinivå för sjuk- och aktivitets-ersättning	Kronor per månad 2022	Kronor per månad 2023
Innan 21 år	9.982	10.850
Mellan 21 och 23 år	10.183	11.069
Mellan 23 och 25 år	10.385	11.288
Mellan 25 och 27 år	10.586	11.506
Mellan 27 och 29 år	10.787	11.725
Mellan 29 och 30 år	10.988	11.944
Från och med 30 år	11.190	12.162

Aktuell busstaxa inom lokaltrafiken i Västerås

Aktuella priser för olika biljettyper inom VL ser i augusti 2022 ut enligt följande utifrån ålderskategorier och priser. Den ålderskategori som är aktuell att titta närmare på utifrån frågeställningen är vuxna personer, 20 år och äldre. Några deltagare är över 65 år utifrån nuvarande pensionsålder vid 67 år.

Typ av biljett	Pris vuxen 20–64 år	Pris senior 65 år- äldre	Prisskillnad för senior
365 dagar	5670 kr	5670 kr	-
30 dagar	630 kr	470 kr	-160 kr
10 resor	250 kr	190 kr	-60 kr
24 timmar	58 kr	44 kr	-14 kr
Enkelbiljett	29 kr	29 kr	-

Utifrån antalet deltagare i respektive verksamhet med cirka 770 deltagare inom daglig verksamhet och cirka 170 deltagare inom sysselsättning psykiatri, uppnås totalt cirka 940 deltagare.

Det är inte möjligt att veta exakt hur många som åker buss till sin dagliga sysselsättning, därav en ungefärlig uppskattning enligt nedan om nämndens kostnad vid erbjudande om rabatterade busskort:

- 100% av deltagarna; 940 personer = 5 329 800 kronor per år för 365 dagars biljett
- 75% av deltagarna; 705 personer = 3 997 350 kronor per år för 365 dagars biljett
- 50% av deltagarna; 470 personer = 2 664 900 kronor per år för 365 dagars biljett
- 25% av deltagarna; 235 personer = 1 332 450 kronor per år för 365 dagars biljett

För att göra en mer träffsäker bedömning skulle en inventering behöva genomföras hur personer tar sig till och från sin dagliga sysselsättning. Många promenerar eller cyklar, andra åker buss, färdtjänst/arbetsresor eller linjelagd färdtjänst till daglig verksamhet LSS.

Om rabatterade busskort erbjuds kan den som idag cyklar eller promenerar till daglig verksamhet välja ett busskort som alternativ då det är ekonomiskt tilltalande eftersom det kan disponeras även för privata resor på fritiden.

Ansvar för målgruppen hos andra nämnder, huvudmän och myndigheter***Nämnders reglementen i stadens författningssamling***

Nämnden för personer med funktionsnedsättning ansvar enligt reglementet för:

- de uppgifter som åvilar en kommun enligt LSS
- insatsen boendestöd enligt socialtjänstlagen
- de uppgifter som åvilar en kommun enligt Hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) i kommunens bostäder med särskild service avsedda för personer med funktionsnedsättning

- Bostadsanpassningsbidrag till personer som inte fyllt 65 år

Nämnden för personer med funktionsnedsättning ska enligt reglementet tillse att personer under 65 år med en varaktig funktionsnedsättning får det stöd och den service de behöver utifrån Socialtjänstlagen och lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade, oavsett ålder. Nämnden ansvarar också för bostadsanpassningsbidrag för personer i ordinärt boende inom nämndens målgrupp.

Tekniska nämnden ansvarar enligt reglementet bland annat för:

- kollektivtrafik och de därmed tillhörande uppgifter som åvilar staden
- de uppgifter som åvilar kommunen enligt lag om färdtjänst

Tekniska nämnden ska enligt reglementet ansvara för kollektivtrafik och de därmed tillhörande uppgifter som åvilar staden. Tekniska nämnden ansvarar för färdtjänst i samverkan med regionen, således är det två huvudmän som delar ansvaret för kollektivtrafiken och särskild kollektivtrafik (färdtjänst). Ansvaret för kollektivtrafik genom olika färdslag, samt taxor, är ett ansvar för tekniska nämnden och regionen.

Individ- och familjenämnden ansvarar enligt reglementet bland annat för:

- de uppgifter som åvilar en socialnämnd enligt socialtjänstlagen, och som inte anförtrots nämnden för personer med funktionsnedsättning eller äldrenämnden
- de uppgifter i övrigt som enligt lag ankommer på socialnämnd och som inte särskilt anförtrots annan nämnd eller styrelse i kommunen, såsom ekonomiskt bistånd

Individ- och familjenämnden ska i de fall en person ansöker om ekonomiskt bistånd för arbetsresor, resor till daglig verksamhet eller sysselsättning psykiatri, utreda om rätt till ekonomiskt bistånd föreligger.

Slutlig bedömning utifrån nämnder reglementen

Utifrån dessa skrivningar i nämndernas reglementen framgår att det inte åvilar ett ansvar för nämnden för personer med funktionsnedsättning att sörja för resor eller ge ekonomisk kompensation för resor, oavsett om personer har en funktionsnedsättning eller ej.

Region Västmanland

Region Västmanland är regional kollektivtrafikmyndighet med ansvar att planera, driva och utveckla kollektivtrafiken i Västmanland. Uppdraget är att identifiera och möta invånarnas behov av kollektivt resande.

Kollektivtrafiken är viktig både för kommunernas och hela länets utveckling. Regionen ansvarar för både allmän och särskild kollektivtrafik.

Allmän kollektivtrafik innefattar regionala tåg- och busslinjer, inomkommunal trafik, stadstrafik och skolskjuts. Flextrafiken är ett komplement till stadsbussarna i Västerås och riktar sig till dig som är i behov av korta gångavstånd till och från hållplatsen, extra hjälp vid på- och avstigning och ett lugnare tempo.

Den särskilda kollektivtrafiken är en tjänst som de som bor i länet kan nyttja som inte kan resa med vanlig kollektivtrafik. Det kan vara till exempel sjukresor, färdtjänst och särskild skolskjuts. Att resa med färdtjänst kostar 40 kronor per resa. Den avgiften överstiger var motsvarande resa kostar med busstrafiken, vilket är 29 kronor per resa.

Personer med rätt till färdtjänst kan ansöka om färdtjänsttillstånd för arbetsresor. Med arbetsresor avses resa till och från förvärvsarbete, till och från utbildning som ger rätt till statligt studiestöd samt till och från daglig verksamhet. Arbetsresa kan ske mellan bostadsadress och adressen för verksamheterna, tre resor per dag. Avgiften för arbetsresa är 10 kronor, vilket är betydligt lägre än annan resa med kollektivtrafik, och debiteras den enskilde i efterhand via faktura.

Typ av resa	Kostnad
Arbetsresa färdtjänst	10 kr
Färdtjänst	40 kr
Bussbiljett	29 kr

Att en resa med allmän kollektivtrafik i jämförelse med särskild kollektivtrafik, färdtjänst, skiljer så mycket i pris är anmärkningsvärt. Ur ett jämlikhetsperspektiv drabbas personer med funktionsnedsättning ekonomiskt av denna kostnadsskillnad.

Försäkringskassan

Många personer inom nämndens målgrupp får sin försörjning via socialförsäkringssystemet i form av aktivitetsersättning eller varaktig sjukersättning, samt bostadstillägg, från Försäkringskassan. Personer i åldern 19–29 år som beviljas aktivitetsersättning, kan ansöka om ersättning för bussresor till daglig verksamhet/ sysselsättning psykiatri om det ingår i den enskildes planering inom Försäkringskassan.

I samband med att enskilde beviljas aktivitetsersättning eller sjukersättning kan ett förmånsintyg från Försäkringskassan begäras. Ett förmånsintyg kan exempelvis ge rabatt i kollektivtrafiken på tåg och buss, lägre entréavgift till olika kultur-evenemang, biobiljetter med mera. Ofta kan priset reduceras till att motsvara pensionärsrabatt. Det är anordnaren som bestämmer om förmånsintyget ger rabatt. VL anger att de inte ger rabatter motsvarande seniorpris för de som inte fyllt 65 år, trots uppvisande av Försäkringskassans förmånsintyg. Rabatter kommer dock målgruppen tillhanda hos andra anordnare av olika verksamheter.

Omvärldsorientering

Vid en avstämning med andra kommuner i landet ser det olika ut när det gäller resor till och från daglig verksamhet och sysselsättning psykiatri. De kommuner som bekostar resor till och från dessa verksamheter ser det som en stor ekonomisk belastning. Merparten av de kommuner som ansvarar för dessa resor vill hitta andra lösningar för detta. Inte minst för att komma ifrån kostnaden som i vissa kommuner är omfattande.

Utifrån perspektivet i lagstiftningarna LSS och socialtjänstlagen att leva som andra, är det inte jämförbart med majoriteten av befolkningen i samhället att arbetsgivaren arrangerar och bekostar resor till och från arbete och sysselsättning.

Slutlig bedömning

Om den enskilde nyttjar den möjlighet som finns hos Försäkringskassan för den som beviljats aktivitetsersättning eller sjukersättning att begära ett förmånsintyg, så har de möjlighet att få tillgång till vissa rabatterade kostnader. Personer som beviljas aktivitetsersättning från Försäkringskassan kan ansöka om ersättning för bussresor.

Att resa med färdtjänst, särskild kollektivtrafik, kostar betydligt mer per resa än att åka med buss i den allmänna kollektivtrafiken. Arbetsresor med färdtjänst ges dock till betydligt lägre kostnad än bussresa eller färdtjänst.

Om nämnden för personer med funktionsnedsättning vill gå vidare med möjligheten till rabatterade busskort till vissa deltagare inom nämndens verksamheter, bör nämnden vara medveten om att efterfrågan kan bli mycket stor och därmed även kostsam. Det medför även en administrativ hantering som innebär en ökad kostnad för förvaltningen. Utifrån det ekonomiska ansvaret bör nämnden göra avvägningar i relation till övriga ansvarområden inför ett eventuellt införande av rabatterade busskort.

Nämnden för personer med funktionsnedsättning har möjlighet att lyfta frågan gentemot andra nämnder, huvudmän och myndigheter som har ett ansvar för kollektivtrafik och resor för målgruppen, inom sina respektive ansvarsområden och verksamheter.